

Met de tekstzegging is iets analoogs aan de hand. Die is alles behalve slordig maar ook verre van feilloos, wat wijst op een bewust ingehouden regie. Daardoor krijgt 'le grain de la voix' (Barthes) of het altijd particuliere 'stem-onbewuste' volop kansen. De verschillende performers spreken Handkes tekst met een hen kenmerkende ductus: 'ik zeg "ik"' met een mij ontsnappende stem-migheid. Hoe ver deze regie van het particuliere kan gaan, wordt bijzonder duidelijk aan het eind van *I said I*. Na een korte 'duo-loog' met Ursula Robb werkt Iris Bouche de tekst monologisch af. Haar declamatie is tegelijk trefzeker en onzeker: ze speelt dat ze speelt, ze doet alsof ze een actrice is. In de kloof tussen rolmodel en feitelijke tekstzegging verschijnen korte aarzelingen, kleine *décalages* die letterlijk veelbetekenend zijn – voor haar eigenlijkheid. Lichaam en stem gaan af en toe als het ware mét haar op de loop, voeren een dans uit die zich aan haar vakkundigheid als geschoolde danseres onttrekt. Misschien is dit wel echte echtheid, ware waarachtigheid, authentieke authenticiteit: het tegelijk wel en niet beheerste *verschil* tussen regie en performance, zelfbeheersing en 'zelfverlies', vormelijkheid en particulariteit(en).

8.

Ten slotte – *I said I* bezit een heel specifieke temporaliteit, die van de zich immer hernieuwende actualiteit, het eeuwige heden – van het *in actu* doen van daarnet. Want gedurig is er de indruk dat de voorstelling al lang is begonnen voor ze officieel aanvangt én ze tegelijkertijd maar niet echt wil beginnen, zodat er enkel het heden als quasi-absoluut temporeel referentiepunt blijft. De dansers-acteurs staan bij voorbeeld al op het podium wanneer het publiek de zaal binnendruppelt, de muziek is reeds bezig, alleen het doven van de zaallichten markeert *een* begin (en niet: het begin van de voorstelling). Vervolgens start de tekstzegging, maar hij wordt steeds weer opnieuw afgebroken door de muzikale interventies van dj Grazzhoppa en saxofonist Fabrizio Cassol. En er is een decor, maar dat wordt al gauw gedeeltelijk gedemonteerd, alsof het niet in de voorstelling thuishoort. Met de talloze rekwisieten wordt tijdens het eerste halfuur een zelfde soort spel van beginnen en afbreken gespeeld. De langs de zijwanden opgetaste stoelen worden bij voorbeeld in diverse combinaties uitgesteld, vervolgens opnieuw terzijde geschoven, alsof men er niet echt iets mee kan beginnen. Met de getoonde bewegingen gaat het zoals gezegd zeer lange tijd ook zo toe. Een solo hier, een korte aanzet – een voorzet – tot choreografie daar, maar altijd met een zweem van 'dit zijn maar probeersels', 'dit is het nog niet écht'.



I said I - Rosas / Herman Sorgeloos

Het dansen wordt nooit dansant maar vermijdt integendeel iedere suggestie van een zich aandienende ontwikkeling, het beginnen van een choreografisch verhaal dat zichzelf zal voortstuwen, in de richting van een complex, virtuoos einde.

De bewegingen breken zichzelf voortdurend, soms op een bijzonder frappante wijze, zo bij voorbeeld wanneer een solist(e) na enkele minuten eensklaps stopt en rustig naar de achter- of een zijwand loopt. Tegelijkertijd, en dit is bijzonder vreemd om merken, lijken de getoonde bewegingen altijd al begonnen, in een onzichtbare ruimte reeds aanwezig te zijn. Alsof ze de danserslichamen blijvend bewonen, ook wanneer de performers niet dansen maar spreken, zitten, stilstaan of gebaren maken. Vandaar de steeds weer opnieuw bevestigde impressie dat de nadrukkelijk gedanste bewegingen enkel een versnelling, een kleine acceleratie vereisten opdat wat zojuist nog een acteur was in een danser verandert. Een lichte aanzet, een minieme aanloop gepaard aan een kronkelende arm – en hopta, we dansen weer. Of liever, we zitten opnieuw in die vitale lichaamsruimte die ons laat dansen, ons doet bewegen, ons een leven voorbij de taal schenkt. Misschien is het alleen persoonlijke inbeelding, maar aan het eind van *I said I* overheerste de impressie dat ik een nooit voleindigde symfonie had gehoord, een wel degelijk doordachte maar niet tot schilderij getransformeerde reeks schetsen had gezien. Het schetsen was al voor de voor-

stelling begonnen, en het werd tijdens *I said I* altijd weer opnieuw hernomen, zonder eind- of vluchtpunt, zonder tot voltooiing te komen.

In *I said I* doet alles voorlopig en schuivend aan, oogt veranderlijk, 'wordend in wording'. De voorstelling zinspeelt zo ook *in de wijze van voorstellen* op de afwezigheid van elke totaliteit of gefixeerde identiteit in zowel de voorstelling (het getoonde) als het voorgestelde ('ik zeg "ik"', maar geen enkel subject is 'heel', is een man of vrouw uit één stuk). De onderliggende boodschap is duidelijk, overduidelijk: wie als artiest of danser, of gewoonweg als individueel of collectief subject, één overkoepelende, alles bij elkaar houdende identiteit meent te bezitten, is simpelweg een zelf-blinde dode onder de levenden, negeert al ik- of wij-zeggend op een fantasmatistische manier de ik- of wij-splijting die men *is*. En zo is de cirkel rond, want zoals eerder gezegd staat het totale werk van Anne Teresa De Keersmaecker en Rosas in het teken van het vermijden van het affe, het gestolde, de voleindigde vorm: het is een immer hernieuwde dialoog met een al geschreven geschiedenis, een collectief gemaakte 'tekst' die zichzelf verder schrijft.

I said I is zonder meer de krachtigste voorstelling die Rosas tijdens de voorbije jaren heeft gemaakt en een onvermijdelijk ijkpunt voor de podiumkunst in toto, ver over de Belgische grenzen heen. 'Ik zeg "ik"': *I said I* is briljant.